

עיניהם ויפתח לבבם, כי היא רחבת ידים וממנה יזל מים חיים המשיביע נפש שוקקה וכו'".

"ויאמר נא הבר לבב אם נכון הוא שהאיש הדובר בשם ה' לקרב בני ישראל לאביהם שבשמים יעטוף פסוקים מנביאים וכתובים בחקירות ומחשבות ודעות אשר מפורש יוצאים מפי עזי נפש המחרפים ומגדפים מערכות אלקים חיים ולמדו לשונם לדבר בה' ובמשה".

"מחשבות ודעות ומדות כאלה, מוסיפים חטא על פשע בזדון על רשע, טמא יטמאנו אותו, כי כל היוצא מטמא, טמא. ומשורש נחש יצא אפעה, השומע יבדל ממקור הקדושה ויורחק ממעין היראה ולא ישיג אורחות חיים עד שיזל עליו טל אורות הצדיקים ויוזה עליו מים חיים טהורים מפי כהן צדק אשר שפיתו ישמרו יראת ה' טהורה", עכ"ל.

הרי לו קורא נעים דברים חוצבים להבות את היוצאים מפי גאון וצדיק מימי קדם, וכמה דברים איכא למשמע מיניה:

א. לא תהא תורה שלימה שלנו כשיחה בטלה שלהם, הס מלהזכיר שחסר שום דעה ומחשבה והשכלה וחקירה מאמרות ה' טהורות, התורה שלימה הפוך בה והפוך בה דכולא בה, שלא חסר ממנה מאומה הן מדעות ישרות הן ממידות טובות.

ב. מה שאמרו חז"ל חכמה בגוים תאמין, הוא על חקירות הטבע ולחדש דברים נפלאים ומכונות חדשים, אבל בענין דעות והשקפות ומידות ודרך ארץ ובעיקר בענין חינוך, אין זה בכלל חכמה בגוים, ואין ללמוד מהם בענינים אלו כלל.

ג. איך אפשר שדעות וחקירות ומחשבות שיצאו מפי אפיקורסים ומופקרים החיים כבהמה, עזי נפש המחרפים ומגדפים מערכות אלקים חיים ולמדו לשונם לדבר בה' ובמשה, איך אפשר לקבל מהם, הלא כל היוצא מן הטמא טמא.

ד. מחשבות ודעות ומידות כאלה מוסיפים חטא על פשע, והשומע יבדל ממקור הקדושה ויורחק ממעין היראה ולא ישיג אורחות חיים. וידועים דברי רבינו עובדיה מברטנורא בריש מסכת אבות שכתב וז"ל:

"אומר אני לפי שמסכת זו אינה מיוסדת על פירוש מצוה ממצות התורה כשאר מסכתות שבמשנה, אלא כולה מוסרים ומדות, וחכמי אומות העולם ג"כ חברו ספרים כמו שבדו מלבם בדרכי המוסר כיצד יתנהג האדם עם חבריו, לפיכך התחיל התנא במסכת זו משה קבל תורה מסיני, לומר לך שהמדות והמוסרים שבזו המסכת לא בדו אותם חכמי המשנה מלבם אלא אף אלו נאמרו בסני", עכ"ל.

'פסיכולוגיה'

תרופה או טריפה

- מאמר חמישי בסדרה -

היות ונתקבלו כמה וכמה בקשות ע"י הקוראים הנכבדים, לציון גם מקורות מספרים הקדושים על הנזק של חינוך על פי תורת הפסיכולוגיה שכתבו חכמי הגויים, ומאחר ובס"ד נתקבל בימים אלו מאמר נפלא ע"י אחד הקוראים בו הוא מלקט דבריהם של ראשונים כמלאכים על נושא זה, אמרנו להביא מקודם את מאמרו (בשני המשכים), ורק לאחר מכן להמשיך בסדרת המאמרים.

הן מדעות ישרות הן ממידות טובות, הכל בה מה שצריך להשלמת הנפש בקרבת אלקים לנשמת אדם".

"והטיבו אשר דברו חז"ל ברבה איכה וז"ל, יש חכמה בגוים תאמין וכו' יש תורה בגוים אל תאמין וכו', הודיעו קשט דברי אמת יש חכמה ותבונה בגוים, עמדו בהם גדולי חקרי לב לחקור כוחות הטבע ולהשתמש בהם, עין רואה ותעידה כי חקרו לשום בים דרך לעשות ספניות גדולות ונוראות וכו', והתחכמו לקדר בהרים ולחקוק בסלעים ולעשות נתיב בדי ברזל אשר התנור עשן ירוץ בו וכו', או להמציא חוט ברזל מונח על הנס לשלח בשורה מקצה הארץ ועד קצה הארץ וכו', הן כל אלה וכאלה דרשו וחקרו חכמי האומות להרבות תענוגי בני אדם, ועל זה נאמר חכמה בגוים תאמין".

"אבל שיאמר איש ירא אלקים, בלי חקירות ודעות ומחשבות ובחינות אשר חקרו חכמי האומות ודרשו נבוני הגוים לא היה יודע למצוא פשר דבר בכתב יושר דברי אמת בספר הישר זאת התורה אשר שם משה לבני ישראל, זה כזב ושקר, ואמרו תורה באומות העולם לא תאמין, אין התורה הקדושה צריכה עזר מחכמי האומות, נהפוך הוא מהתורה יוגלה נסתרות וצפונות ונעלמות בכל החכמות, כי היא נקראת צפנת פענח שמגלות הנעלם מעיני השכל האדם והבן זה".

"חכמי ישראל הנודעים בשמם התפארו שמעולם לא פתחו פיהם בחקירה ומחשבה שלא נשאבה ממקור ישראל וכו', התורה הקדושה אשר חפרוה שרי צבאות ישראל וכו', וביותר חלילה לחשוב שלא תהי' תורה שלימה שלנו כשיחה בטלה שלהם, הס מלהזכיר שחסר שום דעה ומחשבה השכלה וחקירה מאמרות ה' טהורות, נהפוך הוא הנעלם מעיני חכמי האומות אם ידרשו בספר תורת אלקים יאיר

לאחרונה מתפרסמים חדשים לבקרים, על קורסים למיניהם לציבור החרדי, הבנויים על דעות וחכמות הגוים, שמשפצים אותם לציבור החרדי, ויש שמערבים גם דברי קודש מתורתנו הקדושה, ואור וחושך משמשים בערבוביא, ויש הרבה אנשים תמימים וישרים, השואלים מה רע בזה, הלא אמרו חז"ל "חכמה בגוים תאמין", ולמה לא להעזר בזה לשפר את איכות החיים, וזה יעזור גם לעבודת ה', ולפי הנשמע יש כאלה שאומרים שהיה להם תועלת בקורסים אלה (כך לפחות ע"פ הפרסומות), והאנשים האלה רוצים לדעת האם דעת תורתנו הקדושה מסכמת לדברים אלה, או שעפ"י תורתנו הקדושה יש להתרחק מהם ומהמונם, ועכ"פ לבדוק בשבע חקירות ודרישות לפני שמסכנים את נפשותיהם בדברים כאלה.

קורא נעים, כדי לענות על השאלה היסודית הנ"ל, אלקט לך בעז"ה ניצוצי אורה מפי ספרים וסופרים גדולי מאורי הדורות אשר מפיהם אנו חיים ומימיהם אנו שותים, ומה' אבקש עזר שיצאו הדברים באמת לאמתה של תורה ויסודי הדת, ויתרבה כבוד שמים על ידינו.

הט אונן כאפרסת ושמע דיבורים קדושים יוצאים מפה קדוש הגה"ק ר' חיים סופר זצ"ל מגדולי תלמידי מרן החת"ס זצ"ל, בתחלת ספרו שו"ת מחנה חיים ח"ב בשער המחנה, וא"א להעתיק כאן כל דבריו שהאריך מאד, וכל דבריו הם קילורין לעיניים, ואעתיק כמה קטעים השייכים לענייננו, זה לשונו;

"עמדו וגדרו להרחיק כמטחוי קשת מחכמת אנשים מלומדים ומלימודי נבוני האפיקורסים, ושמנו לחוק בישראל לדעת שכל היוצא מן הטמא טמא וכו', כי התורה שלימה הפוך בה והפוך בה דכולא בה שלא חסר ממנה מאומה,

לאיזה אנשים שנוסעים אליו חלילה לעבור על קל שבקלות, אדרבה הוא ג"כ מוכיח אותם על עבדות השי"ת, ומה איכפת לך מה שעושה אותות ומופתים, אבל באמת תדע שזו לא טוב לדבק ולהתחבר עמו, שלסוף כל סוף שקר אין לו רגלים ויבא מכשולות גדולות על ידו וכו", עכ"ל.

ואם המאור ושמש כתב כך על אחד שמלמד תורה ומוסר, רק שאינו מוחזק לצדיק וחסיד, ק"ו לאלה שלומדים דעות של האפיקורסים אף אם למראית עין אינך מוצא בהם כל פסול, סוף כל סוף שקר אין לו רגלים, וארבע טמון בקרבם.

וחוץ מן הסכנה לקבל לקח מפי אפיקורסים החיים חיי בהמיות, עוד זאת הרי רואים בחוש איך נתעקם שכלותם בדור עקש ופתלתול ואומרים לחושך אור ולאור חושך, והם מחדשים חידושים בכל עת, גם מה שהיה מוסכם אצלם בא חוקר חדש ומבטל את דברי האחרים ויש לו שיטה חדשה, הרי יש לו את התואר פרופסור ומוכרח הוא לחדש בתחום שלו (וזו היא הפרנסה שלו), ופרצו את כל המוסכמות גם מה שהיה מוסכם אצל חכמי הגוים מימי קדם, ואם כן איך נאמין לכל הגיגיהם ושגעותיהם של החוקרים והפסיכולוגים והמדענים למיניהם, אם מחר יהא הכל שוה כקליפת השום.

וכבר האיר עינינו בזה מרן החתם סופר סו"פ קדושים וז"ל:

"דזקני עמי הארץ מלבד שהם בעצמם מתפשטים, אף חכמתם שבימי בחורתם מתפשטת לדורות הבאים אחריהם, כי כן דרכם בחכמת העוה"ז, שלעולם דוחים דברי ראשונים ואומרים שלא עמדו על הטבע והאחרונים התחכמו יותר, נמצא הוא עצמו מתפשט וחכמתו תסרח בחיי שרואה תלמידיו הבאים אחרי ישימו לאל מילתו וכו', אך בחכמי ת"ח אינו כן, אלא כל זמן שמזקינים הם בעצמם מתחכמים יותר, ולא עוד אלא תלמידים הבאים אחריהם לעולם יכבדו דברי הראשונים ואומרים, עמהם תמות חכמה, ואם הראשונים כמלאכים אנחנו כבני אדם וכו", עכ"ל.

וא"כ איך נסמוך על דברי אחד מהם, אם קרוב לודאי שביום מן הימים יבא אחד מחבריו ויבטל את דבריו מכל וכל, וישים כל דעותיו ושיטותיו ללעג ולקלס.

כל זה כתבתי לך קורא נעים, אף אם אינך יודע ואינך מרגיש הנזק מחכמות ודעות הגוים והאפיקורסים, עם כל זה צריך לדעת ברור כי היוצא מן הטמא טמא, ושומר נפשו ירחק מהם.

– המשך בגליון הבא אי"ה –

בשם התוס' דאם אנשים קטנים לומדים לפני רב שאינו הגון אסור דחיישין דלמא ממשכי, וכתב הש"ך שם וז"ל:

"חזינן דאף בימי הש"ס היו קטנים, וכל שכן בזמן הזה שכולם נחשבים קטנים, כמ"ש אם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים ולא כחמורי של ר' פנחס בן יאיר, וא"כ בזמן הזה אין חילוק", עכ"ל.

הרי שלך לפניך, כי אפילו בדברי תורה אין ללמוד מפי רב שאינו הגון, ואין אף אחד בדור הזה שיכול לומר שיברור את האוכל ויזרוק את הפסולת, כ"ש בענייני דעות והשקפות שהסכנה רבה יותר.

ואם אמר יאמר מאן דהוא, הרי אנו רואים בעינינו שאין מלמדים שם רק דברים טובים ומועילים ולא שום דברים המתנגדים לתורתנו הקדושה, אף אתה אמור לו שבענייני דעות והשקפות די בהשקפה דקה מן הדקה שאינו ניכר בתחילתו, לבלבל דעת האדם ולקררו מאמונה ויראת ה' טהורה, וכ"ש אם אנשים נבונים יראי ה' באמת רואים שמעורה בהם הרבה דעות פסולות.

וכך כתב בספר הישר לר"ת שער השישי וז"ל:

"יש חכמות משחיתים האמונה, כגון חכמות החיצוניות וחכמות האפיקורסים וחכמות הפילוסופיה, וכל אלה אין צריך לעובד אלקים לשקוד עליהם, רק ירחק מהם בכל כחו, כי בטרם ישיג מהם תועלת יאבד אמונתו", עכ"ל.

עוד שם בשער השלש עשרה, וז"ל:

"אם יתעסק בחכמות חיצוניות אשר מחייתו מהם, צריך לבקש עסק אחר שתהיה מחייתו ממנו, וישליך זה העסק אחר הגיו, כי יותר יהיה ההיזק הבא עליו מן התועלת אשר ירויח בו, כי כל המשחיתים אמונתם המאבדים תקותם מהעוה"ב הם אשר דבקו בחכמות החיצוניות ואשר התחברו ללימודיהם, ואם יחשב נפשו כי הוא חסיד וכי לא יוכלו החכמות להשחית אמונתו, אין הדבר כאשר ידמה, אבל הוא מתרחק מעט מעט מהאמונה ואינו מרגיש, ויחשוב שהוא מתחזק בתומתו והוא לא ידע שהוא רחוק ממנה מאוד", עכ"ל.

ואעתיק לך בקיצור דברים חוצבים להבות אש מספה"ק מאור ושמש פר' ראה, כי הדברים שייכים גם לעניינינו, וז"ל שם:

"דהנה מדרך המון עם כששומעין אומרים על אחד שעושה איזה אות או מופת, תיכף הם נוסעים אליו ומאמינים לו כל מה שיאמר להם, הגם שלא היו מכירים אותו מכבר מנעוריו מה טיבו ומה הנהגתו וכו', ואסור לנסוע אליו, ואם תמצא לומר מה מזיקו דבר זה, וכי אומר הוא

ללמדך שאף בענייני מוסר ומדות אנו רחוקים מהם כרחוק מזרח ממערב, ואנו קבלנו המדות והמוסרים בקבלה מרבותינו הקדושים דור אחר דור עד למשה מסיני.

ובפרט שא"א שייצא מפי המינים והאפיקורסים החיים בזה המא וברפש, דיעות ישירות, כי הקולמוס הוא לשון הלב, והלב שלהם סתום ומטומטם במאכלות אסורות שאמרו חז"ל שמטמטמין את הלב.

והנה א"א להאריך ולבאר כל המחשבות המעוותות היוצאות מאלה החיים חיי בהמיות ומתפטמים במאכלות אסורות המטמטמים את הלב, אבל אעתיק לך בקיצור מה. שכתב בספה"ק דגל מחנה אפרים פר' עקב, שהעתיק מה שהשיב הרמב"ם ע"י תלמידו ר' שמואל אבן תבון וז"ל:

"ע"פ חכמת הטבע כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם ומהדם יורד אל הכבד ומהכבד עולה הברירות אל הלב ומהלב עולה המובחר והדק אל המוח ושם שורה השכל וחיות של האדם, ומי ששומר עצמו ממאכלות המותרות והאסור והטמא, נעשו דמיו צלולין וטהורים ויש לו לב טהור וכו', ומי ששומר עצמו יותר ומקדש את אכילתו ע"פ דרכי ה' ותורתו נעשה מזה בנין אב והיא השכל לכל רמ"ח אבריו ומתקדשים ומתטהרים, וכן להיפוך ח"ו נעשה בנין אב שכל עכור ומעופש בדעות זרות וכו' ורמ"ח אבריו נטמאים, טמא טמא יקרא לכל דבר וכו' ונופל לדעות זרות".

"לכן התנאים ואמוראים ובעלי המדות וחכמי המשנה הם שמרו נפשן שלא יתגעלו בפת בג הזקן וביין משתיו, ולכן האירו אור שכלם יהיה שורה עליהם רוח"ק וכו', אבל אנשים הללו בודאי טמאים ונטמאו דמם ומשם לבם ומוח שלהם נטמטם במאכלות האסורות והטמאים, ולכן החיות שלהם נוטה למינות ואפיקורסות, ולא יכלו לקבל מתיקות נופת צוף דברי מאמרינו הבנויים ע"פ שכל אלקי עולם ומלך עלינו וכו", עכ"ל.

ואם אמר יאמר לך מאן דהו, הרי אנחנו לא מקבלים הכל מהם רק מה שמותאם לציבור החרדי, ומה שנראה ממקור מושחת אנו זורקים, אף אתה אמור לו, אפילו אם ימצא תלמיד חכם אמיתי וירא שמים מרבים שיעבור על כל החומר לפרטיה ולדקדוקיה, ג"כ א"א לסמוך על זה, כמו שאבאר.

כי הרי אפילו דיני התורה הקדושה אסור ללמוד מפי מין ואפיקורס ואיתא בגמ' שהתנא הקדוש רבי מאיר למד תורה מאחר, שר' מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק, וכתב הש"ך בהלכות תלמוד תורה יו"ד סימן רמ"ו ס"ק ח'